

DIAGNOSTIK IZLANISHLAR TASNIFI VA AHAMIYATI.

Toshkent tibbiyot akademiyasi

Termiz filiali o'qituvchisi

Xaitov Farxod Nasriddin o'g'li.

Toshkent tibbiyot akademiyasi

Termiz filiali 2- sondavolash fakulteti talabasi

Suyunova Tumaris Abror qizi

Annotatsiya: Ushbu maqolada diagnostik izlanishlar tasnifi klassifikatsiasi bo'lib unda barcha diagnostik izlanishlar keng bayon qilib berilgan, diagnostika yunoncha diagnostikos — aniqlashga qodir manosini anglatadi, klinik tibbiyot va veterinariyaning kasallikni aniqlash, uni davolash va oldini olish tadbirlarini ishlab chiqish maqsadida organizmni tekshirish usullarini o'rganadigan bo'limi hisoblanadi. Diagnostika fan sifatida uch asosiy qismga bo'linadi: 1. bemorning shikoyatlarini yig'ish va o'rganish metodikasi, kasallanish va hayot tarixi, shuningdek, diagnostik texnika, ya'ni bemorni tekshirish usullari; 2. kasalliklarda kuzatiladigan har xil belgilar simptomlar haqidagi ta'limot 3. bemorni tekshirib, olingan ma'lumotlarni tanqidiy nuqtai nazardan baholab, tashxis qo'yish uchun vrachning muhokama yuritish metodikasi, ya'ni tashhis metodikasi hisoblanadi.

Kalit so'zlar: diagnostika, izlanishlar, odamning sog'lig'i, testlar, ma'lumotlar, laboratoriya, zamonaviy qurilmalar, Patologik, funktsional, epidemiyalar.

Аннотация: В данной статье представлена классификация диагностических тестов, которая в общих чертах описывает все диагностические тесты. Диагностика происходит от греческого слова *diagnosikos*, что означает «способный определять». Это раздел клинической и ветеринарной медицины, изучающий методы исследования организма с целью диагностики, лечения и профилактики заболеваний. Диагностика как наука делится на три основные части: 1. методика сбора и изучения жалоб больных, анамнеза болезни и жизни, а также диагностические приемы, то есть методы обследования больного; 2. учение о различных признаках и симптомах, наблюдаемых при болезнях; 3. Методология врачебного обсуждения вопроса обследования пациента, критической оценки полученной информации и постановки диагноза, т. е. диагностическая методика.

Ключевые слова: диагностика, исследования, здоровье человека, тесты, данные, лаборатория, современные приборы, патологический, функциональный, эпидемии.

Diagnostik tadqiqotlar natijalari bemorga yordam berish, terapevtga va tadqiqotchiga qarorlarni qabul qilish uchun zarur ma'lumotlarni taqdim etish uchun ma'lumot berish uchun ishlatilishi mumkin.

Tibbiy diagnostika - bu tashxis qo'yish, ya'ni qabul qilingan tibbiy terminologiyada ifodalangan kasallikning mohiyati va bemorning ahvoli to'g'risida xulosa. Xuddi shu atama klinik tibbiyotning kasalliklarni yoki maxsus fiziologik sharoitlarni aniqlash jarayonining mazmuni, usullari va ketma-ketlik bosqichlarini o'rganadigan bo'limiga ham tegishli.

Diagnostik tadqiqotlarning asosiy vazifalari

Diagnostika - namuna tahlili singari, u turli xil dasturlarda qo'llaniladi. Sinov va ishlatilgan usullarga qarab diagnostik tadqiqotlar o'tkazilishi mumkin:

- ixtisoslashtirilgan laboratoriyada;
- tibbiy kasalxonada;
- terapevt xonasi;
- tibbiy klinikada;
- ish joyida yoki uyda.

Diagnostika sog'liqni saqlashning eng samarali yo'nalishi hisoblanadi, chunki u tibbiyotdagi barcha qarorlarning 70 foizdan ko'pini belgilaydi, shu bilan birga iqtisodiy nuqtai nazardan eng kam xarajat talab qiladi.

Diagnostik izlanishlar va testlar odamning sog'lig'i va uning tanasining holati to'g'risida ob'ektiv ma'lumot beradi. Ushbu ma'lumot turli maqsadlar va maqsadlarda ishlatilishi mumkin. Ba'zi laboratoriya natijalari terapiya usullarini qo'llash natijasida xavf darajasini baholash va tananing holatini taxmin qilish uchun ishlatiladi. Boshqa, kasallikning borishini kuzatish, terapevtik protseduralarga organizmning ta'sirini baholash va diagnostika va davolashning keyingi vositalarini tanlash uchun ma'lumot manbai bo'lib xizmat qiladi. Ko'pincha laboratoriya diagnostikasi natijalari ma'lumot beradi, bu kasallik tarixi va boshqa tibbiy ma'lumotlar bilan birgalikda terapevtga bemor bilan ishlashda yordam beradi, keyingi diagnostika va terapevtik vositalarni tanlashni belgilaydi. Ba'zi hollarda terapevt tanlangan muolajalarning samaradorligiga ishonch hosil qilish uchun bitta testdan olingan ma'lumotlar, boshqalarda esa terapevtik aralashuvni to'xtatish kifoya. Diagnostik testlar bemorning haqiqiy ahvoli, kasallik borligi yoki yo'qligi, rivojlanish yoki remissiya to'g'risida ma'lumot beradi. Bunday

ma'lumotlarga asoslanib, ma'lum bir bemor uchun ma'lum bir vaqtda optimal bo'lgan terapiya rejimi tanlanadi. Klinik laboratoriya diagnostikasi umumiy aholi va individual bemorning sog'lig'ini belgilaydigan ma'lumotlarni baholashga yordam beradi. Tadqiqot yordamida antibiotiklarga chidamliligi, toksik moddalar ta'sirini baholash va kimyoviy va biologik tahdidlarni aniqlash uchun foydalanish mumkin. Sinovlar favqulodda vaziyatlarda nazorat qiluvchi organlarga dolzarb ma'lumotlarni taqdim etish uchun ishlatilishi mumkin, bemorlarning tez yurishi, yuqumli kasalliklar rivojlanishini tasdiqlash va boshqalar. Ko'pincha diagnostika terapevtik chora-tadbirlar sifatini baholash, bemorlarga g'amxo'rlik qilish va og'ir kasalliklarning rivojlanishini nazorat qilish uchun ishlatiladi.

Ko'p yillar davomida texnologik yutuqlar va avtomatizatsiya diagnostika tadqiqot usullarini tadqiqot natijalarini olishning aniqroq vositalari bilan ta'minladi va sinov vaqtini sezilarli darajada qisqartirdi.

Laboratoriya diagnostikasi usullarini rivojlantirishning yana bir muhim natijasi - bu insonning genomiga oid bilimlarning rivojlanishi, bu shaxsiy terapevtik yondashuv uchun eshiklarni ochib beradi. Shunday qilib, tibbiy muolajalarni zamonaviy tibbiyot tamoyilini o'zgartirib, bemorning shaxsiy ehtiyojlari va xususiyatlariga imkon qadar aniqroq moslashtirish mumkin.

Zamonaviy diagnostikada allaqachon 4 mingdan ortiq turli xil testlar mavjud. Diagnostika uchun zamonaviy muhit innovatsiyalarni rivojlantirish, eng zamonaviy va samarali vositalar va texnologiyalarni joriy etishni rag'batlantiradi.

1. Strukturaviy diagnostika - organlar va to'qimalarning tuzilishidagi o'zgarishlarni aniqlaydigan usullar (rentgen, ultratovush, issiqlik bilan ko'rish, endoskopiya - gastrokopiya, bronxoskopiya, kolonoskopiya va boshqalar).

2. Funktsional diagnostika (FD) - organizmning turli xil tizimlari, organlari va to'qimalarining dam olish va stress holatida funktsional holatini ob'ektiv baholash uchun bemorlarni tekshirish uchun instrumental va laboratoriya usullaridan foydalanishga asoslangan diagnostika bo'limi. davolash ta'sirida yuzaga keladigan funktsional o'zgarishlar dinamikasini kuzatishga kelsak,

hozirgi vaqtda bu eng keng tarqalgan qurilmalar va apparatlar guruhi bo'lib, ularning yordamida axborotni idrok etish (aniqlash, o'lchash, ro'yxatdan o'tkazish, yodlash) va bioelektrik, biomagnitik, termal, optik, taktil, yorituvchi, biokimyoviy va radiatsion signallarni qayta ishlash amalga oshiriladi. 1.

Funksional diagnostika tasnifining umumiy sxemasi.

3. Laboratoriya diagnostikasi - biologik va boshqa biomateriallarning hujayra va kimyoviy tarkibidagi o'zgarishlarni aniqlash usullari. Laboratoriya diagnostikasi - bu

turli xil maxsus uskunalar yordamida o'rganilayotgan materialni tahlil qilishga qaratilgan usullar to'plami. Laboratoriya diagnostikasi quyidagi sinflarga bo'linadi, ya'ni:

1. Sanitariya-gigienik laboratoriya diagnostikasi: 1.1 Gigienik tadqiqotlar;
- 1.2 Sanitariya va mikrobiologik tadqiqotlar;
- 1.3 Sanitariya va toksikologik tadqiqotlar.
2. Klinik laboratoriya diagnostikasi.

Ushbu turdagi tashxisning asosiy vazifasi patologik mavjudligini aniqlash yoki tasdiqlashdir, uni organoleptik tadqiqot usullari bilan aniq tasdiqlash yoki rad etish mumkin emas. Buning uchun turli xil yordamchi usullardan foydalanish mumkin. Ularni shartli ravishda quyidagi guruhlariga bo'lish mumkin:

- Odanning idrok etish qobiliyatini yaxshilaydigan usullar, masalan, optik mikroskop.
- Tadqiq qilingan organizmning xarakterli biokimyoviy xususiyatlaridan foydalanadigan usullar, ushbu guruh barcha serologik diagnostika usullarini o'z ichiga oladi.
- Patologik razvedka xususiyatlaridan foydalanadigan usullarga biologik va madaniy tadqiqot usullari kiradi.

Tadqiqot maqsadiga qarab, u yoki bu usullar to'plami ishlab chiqariladi, bu esa berilgan savolga eng to'liq va aniq javobni olishga imkon beradi. Klinik laboratoriya diagnostikasi shifokori har bir tahlilning o'rnatilishi va to'g'ri natijasi uchun javobgardir.

3. Qon testlari, ular o'z navbatida quyidagilarga bo'linadi:

- 3.1 Bakteriologik qon tekshiruvi;
- 3.2 Qonning biokimyoviy tekshiruvi;
- 3.3 Klinik tekshiruv;
- 3.4 Fermentlarni immunoassaylash.

Qonni biokimyoviy tahlil qilish - bu inson tanasi tizimlari va to'qimalarining funktsional holatini aniqlash uchun klinik amaliyotda qo'llaniladigan laboratoriya diagnostika usuli. Biokimyosal tahlil jigar va buyrak faoliyati buzilganligini, oqsil, lipid va uglevod metabolizmining buzilishini aniqlashga, revmatik, shu jumladan suv va elektrolitlar almashinuvining turli xil buzilishlarini va izlarning nomutanosiblik darajasini faol yallig'lanish jarayonini aniqlashga yordam beradi. elementlar. Shunday qilib, biokimyoviy qon tekshiruvi nafaqat patologiyani aniqlashga, balki yallig'lanish jarayonining og'irligini aniqlashga, davolashni tayinlash yoki sozlashga imkon beradi. Klinik qon tahlili - bu nafaqat gemoglobin miqdori va eritrotsitlar cho'kindi jinsi (ESR) ni, balki eritrotsitlar sonini, rang indeksini, leykotsitlar sonini va trombotsitlarning

leykotsit formulasini baholashga imkon beradigan tibbiy laboratoriya tahlilidir. Ushbu tahlil

- anemiya mavjudligini, shuningdek yallig'lanish jarayonini va qon tanachalarining neoplazmalarini aniqlashga imkon beradi.
- PCR (Polimeraza zanjiri reaksiyasi) bilan qonni sinash - bu biologik materialdagi (namunadagi) nuklein kislota (DNK) ning ayrim qismlarining kichik kontsentratsiyasini sezilarli darajada oshirishga imkon beradigan molekulyar biologiya usuli. Bu sizga DNK, patogen mikroorganizmlarning RNK-sini, odam va hayvonlarning somatik hujayralaridagi mutatsiyalarni, o'simliklarni, mikroorganizmlarni aniqlashga imkon beradi va yuqumli kasalliklar, odam genetikasi, reproduktologiya, o'zaro munosabatlarni o'rnatish va boshqalarda faol qo'llaniladi. COVID-19 borligi, bu usul laboratoriya diagnostikasining eng talab qilinadigan usuli bo'lgan va hisoblanadi.
- Immunoassay - bu ma'lum bir antigen-antikor reaksiyasiga asoslangan turli xil past molekulyar birikmalarni, makromolekulalarni, viruslarni va boshqalarni sifatli yoki miqdoriy aniqlash uchun laboratoriya immunologik usuli.

Zamonaviy tibbiy diagnostikada qo'llaniladigan tadqiqotlar va usullar:

- Diagnostik tekshiruvda asosiy va ehtimol asosiy usul bo'lgan qon tekshiruvi. Shu bilan birga, shifokor ushbu tahlillar natijalariga ko'ra tanada yallig'lanish jarayoni bor-yo'qligini, qondagi ba'zi moddalarning miqdori qanday ekanligini aniqlashi, kasallikning rasmini belgilashi mumkin;
 - kardiografik tadqiqotlar rivojlanishi bilan yurak faoliyatini kuzatish mumkin bo'ldi;
 - Zamonaviy qurilmalar yordamida siz odamning ovqat hazm qilish traktiga qarashingiz mumkin;
 - Siz bemorni tug'ilishidan oldin ham tekshirishingiz mumkin - bu sizga ultratovush tekshiruvini o'tkazishga imkon beradi; MRI, ultratovush tekshiruvi, KT - bularning barchasi sizga ichki organlarning holatini baholash, patologiyalar yoki shikastlanishlar natijasida shikastlanishlarni ko'rib chiqish imkonini beradi.
- 1.3. Diagnostik tadqiqotlar o'tkazish uchun umumiy talablar.

Bemorning shikoyatlari va anamnezi bilan tanishgandan so'ng, ular bemorning ahvolini o'rganish, palpatsiya, perkussiya va auskultatsiyani o'z ichiga olgan boshqa klinik tekshiruv usullaridan foydalangan holda o'rganishga kirishadilar. Pulsning tezligini aniqlang, qon bosimini o'lchang, agar kerak bo'lsa – bo'yi, tana vazni va hk. Bemorning individual xususiyatlariga (jismoniy, ruhiy holat, o'zini tutish va boshqalar) alohida e'tibor bering. Bundan tashqari, aniqlangan alomatlar va taxmin qilingan tashxisga asoslanib, tashxisni ob'ektiv tasdiqlash, kasallikning sababini

aniqlash, kasallikning joylashuvi va tabiati uchun zarur bo'lgan qo'shimcha diagnostika testlari (laboratoriya, rentgenologik va boshqalar) belgilanadi. Bemorni tekshirgandan so'ng (masalan, diffuz toksik guatr, tug'ma yurak kasalligining ayrim shakllari) asosiy kasallik tashxisi qo'yilgan holatlarda ham, bemorning uslubini o'rganish uchun tananing holatini tushunish kerak. bir butun va to'g'ri davolashni tanlash uchun. Tadqiqot davolanish choralarini tanlashni aniqlaydigan aniq tashxis bilan yakunlanishi kerak.

Kasallikni tan olganda, avvalambor, ma'lum bir yoshda tez-tez uchraydigan kasalliklar haqida o'ylash kerak, shuningdek, gripp, yuqumli kasalliklar xususiyatlari, bemorning yashash joyi, sanoat faoliyati sharoitlari kabi epidemiyalar mavjudligini hisobga olish kerak (kasbiy xavflar va boshqalar). Ochiqlik printsipligiga ko'ra, bemorga qo'yilgan tashxis kasallikning rivojlanishini kuzatish jarayonida to'ldirilishi va takomillashtirilishi mumkin.

Shok, o'tkir qorin va hokazo kabi favqulodda vaziyatlarga olib keladigan og'ir kasalliklarda va bemorni har tomonlama tekshirish imkoniyatlari cheklangan bo'lsa, qoida, avvalambor, hayotiy organlarni ularning faoliyatidagi buzilishlar darajasini va ushbu buzilishlarning umr bo'yi prognozga ta'siri. Bunday hollarda, faqat dastlabki tashxis asosida, shifokor (yoki uning funktsiyalarini bajaradigan feldsher), shoshilinch ko'rsatmalar mavjud bo'lganda, darhol terapevtik harakatlarga o'tadi.

Kuzatilgan alomatlarini aniqlashning aniqligini ta'minlashning ikki yoki uch baravarligi qoidasi juda muhimdir, har bir alomat, belgi yoki o'lchov yana, turli usullar bilan tekshiriladi; natijalarning tasodifiyligi simptomning ishonchligini oshiradi.

Diagnostik tadqiqotlarni tashkil qilish, agar kerak bo'lsa, turli mutaxassislikdagi shifokorlarning maslahatlarini o'z ichiga olishi kerak, ba'zan esa murakkab diagnostika masalalarini hal qilish kengashga taqdim etiladi.

Kasalliklarni erta tashxislash ayniqsa muhimdir, uning natijasi davolanishning o'z vaqtida bajarilishiga bog'liq (masalan, saraton, sil kasalligi). Erta tashxis qo'yish muammosini hal qilish usullaridan biri bu amalda sog'lom odamlarni dispanser tekshiruvidan o'tkazishdir.

Hozirgi vaqtda laboratoriya diagnostikasi shifokorlari tomonidan qo'llaniladigan bemorni tekshirishning eng keng tarqalgan usuli hisoblanadi. Har qanday jarrohlik aralashuvidan oldin, shuningdek, jarrohlik davolashga qarshi ko'rsatmalarni aniqlash uchun tanani tashxislash kerak. O'rganilgan ma'lumotlarga ko'ra, xulosa qilish mumkinki, belgilangan testlar doirasi taniqli klinik qon testidan tortib o'simta belgilari yoki antikorlarni aniqlashning noyob usullariga qadar o'zgarib turadi. Faqatgina

mutaxassis bemorning ahvoli va anamnez ma'lumotlariga e'tibor qaratib, muayyan holatda optimal tekshiruv rejasini tuzishi mumkin.

Klinik laboratoriya testlari ro'yxatiga quyidagilar kiradi.

- Umumiy va biokimyoviy qon tekshiruvi;
- Gormonal holatni aniqlash;
- qon zardobida o'sma belgilarini aniqlash;
- siydikni umumiy tahlili;
- OITS va gepatit viruslariga, shuningdek boshqa yuqumli kasalliklarga qarshi antikorlar uchun qon tekshiruvi;
- immunologik holatni aniqlash;
- Sifilis diagnostikasi;
- Gemostaz uchun qon tekshiruvi.

Bundan tashqari, mutaxassis muayyan vaziyatda zarur bo'lgan boshqa testlarni buyurishi mumkin. Eng ko'p buyurilgan laboratoriya tekshiruvi klinik qon testidir. U gemoglobin, leykotsitlar, trombositlar va ESR darajasini baholashni o'z ichiga oladi. Bu omillarning barchasi ko'plab patologiyalarni tashxislashda katta ahamiyatga ega.

Xulosa

Ob'ektiv tekshirishda bemor ko'zdan kechirimli va palpatsiya, perkussiya, auskultatsiya usullari qo'llaniladi. Nerv tizimi va sezgi a'zolarini tekshirishda reflekslar, sezuvchanlikning har xil turlari, ko'ruv va eshituv, ta'm va hid biluv o'tkirligini aniqlash uchun maxsus usullar tatbiq etiladi. Oliy nerv faoliyatini o'rganish diagnostikaning muhim vazifalaridandir. Bundan tashqari, tana harorati va qismlari o'lchanadi (termometriya va antropometriya), ichkariroqda joylashgan a'zolari tekshirishda har xil ko'zgular (quloq, burun, hiqildoq, qin ko'zgulari) va optik asboblardan (ko'zni tekshirishda – oftal'moskop, qizilo'ngachni ko'rishda – ezofagofibroskop, me'da-ichak yo'llarini tekshirishda – gasroduodenofibroskop, kolonoskop va h. k.)dan foydalaniladi. Yurak va tomir harakatlarini qog'ozga yoki fotoplyonkaga yozib olish (kardiografiya va sfigmografiya)ning ahamiyati katta. Yurak va miyadagi elektr potentsiallarining o'zgarishlarini qayd qilish (elektrokardiografiya va elektroentsefapografiya), ayniqsa, qimmatli usuldir. Ba'zi kasalliklarni aniqlashda radioaktiv izotoplar tatbiq etiladi. Bunda nafas olish, qon aylanish, ajratish a'zolari va endokrin tizimlar holati, shuningdek, moddalar almashinuvining buzilishi aniqlanadi. Laboratoriyada qon, siydik, axlat, balg'am, shuningdek, ko'mik, jigar, taloq, limfa tugunlarini punktsiya qilib olingan materiallar mikroskopik, fizik va kimyoviy tekshirishdan o'tkaziladi (q. Biopsiya). Kasallikni qo'zg'atgan mikroblar va

immunitetni aniqlash maqsadida o'tkaziladigan bakteriologik, immunologik va serologik usullar diagnostika uchun katta ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. "Diagnostika". - qisqacha tibbiy ensiklopediya. - M.: Sovet Ensiklopediyasi, 1989 y.
2. <https://xreferat.com/55/5801-1-klassifikaciya-osnovnyh-metodov-medicinskih-issledovaniy-laboratornye-metody-issledovaniy.html>.
3. Laboratoriya tekshiruvlari natijalarini klinik baholash "// G. I. Nazarenko, A. A. Kishkun. Moskva, 2005 yil
4. Tibbiy mikrobiologiya, virusologiya, immunologiya "/ O'quv qo'llanma (4-nashr) // LB. Borisov. M.: "IIV", 2005 yil - 736 bet. ISBN 5-89481-278-X.
5. Klinik laboratoriya analitikasi. Klinik laboratoriya tahlillari asoslari V.V.Menshikov, 2002 y.